

AURKIBIDEA

0. SARRERA	1
0.0. Tesiaren zioa	3
0.1. Lanaren egitura	7
0.2. Corpora dela-eta	10
0.3. Argitaraldiak eta horien gaineko oharra	11
0.3.1. Argitaraldien arteko erkatzea	12
0.4. Bibliografiaz	17
1. IKUSMOLDE TEORIKO-METODOLOGIKOA	19
1.0. Aldez aurretiko zenbait oinarri	21
1.1. Perpaus barneko ahaleginen ezina	26
1.2. Enuntziatu parentetikoak diskurtsoaren antolamenduan	29
1.2.1. Enuntziatio-maila, modus-maila eta dictum-maila	32
1.2.2. Makroegitura, mikroegitura eta gainegitura	35
1.2.3. Esataria/enuntziatzailea	41
1.2.4. Norentzakoa	44
1.2.4.1. Bakhtine: dialogismoa edo ikuspegi elkarriketatua ..	46
1.2.5. Intentzio-asmoa	48
1.2.6. Enuntziatua/enuntziatioa	49
2. ENUNTZIATU PARENTETIKOAK: BESTEKEGINDAKO BIDEETAN BARRENA	53
2.0. Hizkuntzalaritzan enuntziatu parentetikoaren azterketan dagoen hutsunea	55
2.1. Terminologia auzia: “parentetiko” deizioa	57
2.2. Funtzio intzidentala vs enuntziatu parentetiko	58
2.2.1. Funtzio intzidentala: Oviedoko eskola	58
2.2.2. Hizkuntza-maila	67

2.2.3. Funtzio intzidentala duten adibide-motak Mitxelenaren corpusean	73
2.2.4. Ondorioak	78
2.3. Enuntziatu parentetikoek ezaugarriak	79
2.3.1. Irizpide sintaktiko-formalen arabera ezaugarriak	80
2.3.2. Diskurtso mailako hurbilbideen arabera ezaugarriak	92
3. ENUNTZIATU PARENTETIKOEN DEFINIZIO BATERANTZ	101
3.0. Enuntziatu parentetikoak gure lanean izango dituen mugak	103
3.1. Enuntziatua	104
3.1.1. 'Enuntziatu' adigaiaren gure aztergaia	106
3.2. "Parentetikotasuna"	107
3.2.1. Muga-irizpideak	107
3.3. Ondorioak	116
4. ENUNTZIATU PARENTETIKOEN ANALISI FORMALA I: ANALISI SINTAKTIKO-TESTUALA	117
4.0. Sarrera	119
4.1. Parentetikoek tipologia formalak	122
4.1.1. <i>E1</i> eta <i>E2</i> enuntziatuen arteko harremana: koherentzia vs kohesio	124
4.1.2. <i>E1</i> eta <i>E2</i> enuntziatuen arteko koherentziatzko harremana parentetiko tipoei bereizteko ardatz	126
4.2. A tipoa	128
4.2.1. Modalitate aldaketa adierazten duten parentetikoak	129
4.2.2. Zuzeneko diskurtsoa edo zuzeneko aipua	132
4.2.2.1. Aditz-mota: verba dicendi	135
4.2.2.2. Zuzeneko hitzak aditzera ematen dituen enuntziatuen (<i>E1</i>) eta enuntziatu markoaren (<i>E2</i>) arteko harreman sintaktikoa	137
4.2.3. IS+AS egitura duten enuntziatu parentetikoak	139
4.2.4. Aditzik gabeko A tipoko enuntziatu parentetikoak	148
4.2.4.1. <i>E1</i> eta <i>E2</i> ren arteko harremana: inferentzia bidezkoa	148
4.2.4.2. Aditzik gabeko enuntziatuen analisi formalak	151
4.2.4.2.1. Aposizioen arabera	152
4.2.4.2.2. Morfologiako loturarik ez duten aditzik gabeko enuntziatuak	153
4.2.4.3. Ondorioak	156

4.3. B tipoa	157
4.3.1. Elementu kohesio-emaileak	157
4.3.2. Kohesio-emaileak, B tipoko enuntziatu parentetikoetan.	160
4.3.3. Erreferentzia-sareak: sare anaforiko-kataforikoak	163
4.3.3.1. Sarrera	163
4.3.3.2. Harreman kataforiko-anaforikoak	166
4.3.3.2.1. HAU, lehen graduko izenordain erakuslea	166
4.3.3.2.2. HORI, bigarren graduko izenordain erakuslea	171
4.3.3.2.3. HURA, hirugarren graduko izenordain erakuslea	174
4.3.3.3. Ondorioak	175
4.3.4. Konexio-mekanismoak	177
4.3.4.1. ETA “artxikonektagailua” enuntziatu parentetikoaren buruan	180
4.3.4.1.1. ETA buruan daraman enuntziatu parentetikoaren eta E1en arteko harremana	181
4.3.4.1.2. Eta buruan daraman enuntziatu parentetikoaren egitura formala	189
4.3.4.1.3. ETA noiz aukerazkoa eta noiz ezinezkoa	196
4.3.4.2. EDO birformulatzailerak	200
4.3.4.2.1. EDO birformulatzailerak-zuzentzailerak	201
4.4. C tipoa	206
4.4.1. Azalpeneko izaera duten kausalak	207
4.4.1.1. Kausazko perpausen sintaxi-izaera	209
4.4.1.2. Corpusean ohikoak diren menderagailu kausalak	210
4.4.2. Baldintza perpausak	216
4.4.2.1. Forma aldetiko ezaugarritzea	216
4.4.2.2. Baldintza perpausen sailkapena	217
4.4.2.3. Baldintza perpausaren forma hartzen duen E2ren eta E1en arteko lotura	218
4.4.2.3.1. Baldintza eta suposizioa	220
4.4.2.3.2. Aurreuposizioa bertan behera uztea	221
4.4.2.3.3. Enuntziatio mailako baldintza perpausak	222

4.4.3. Kontzesio perpausak	227
4.4.3.1. Forma aldetiko ezaugarritzea	227
4.4.3.2. E1 eta E2 enuntziatuen arteko lotura	227
4.4.4. Perpaus erlatiboak	230
4.4.4.1. Izen espliziturik gabeak	230
4.4.4.2. <i>BEZALA</i> aditzondoarekin sortzen direnak	231
5. ENUNTZIATU PARENTETIKOEN ANALISI FORMALA II: KOKA- PENA	233
5.0. Sarrera	235
5.1. Integrazio-gunea: distribuzioa	237
5.1.1. E1 formalki perpaus nagusiak (lokabeak) osatzen duenean	238
5.1.1.1. Mintzagaia+[E2]+fokua+aditza	238
5.1.1.2. “Fokua+aditza” bikotearen ondoren	247
5.1.1.3. Fokuaren eta aditzaren artean	249
5.1.1.4. Sintagmaren egitura sintaktikoa hautsiaz	250
5.1.2. Maila bereko bi perpausen artean	253
5.1.3. Perpaus nagusiaren eta mendekoaren arteko mugan	254
5.1.4. Mendeko perpausaren barnean	257
5.2. Enuntziatu parentetikoaren integrazio-gunea komunikazio estrategien zerbitzura	258
5.3. Ondorioak	266
6. PUNTUAZIOA: ENUNTZIATU PARENTETIKOEN MUGA GRAFI- KOA	267
6.0. Gaiaren kokapena	269
6.1. Puntuazio-markak aztertzeko irizpideak	271
6.1.1. Parentetiko tipoa	272
6.1.1.1. Modalitatearen aldaketa adierazten duten enuntziatuak	275
6.1.1.2. Estilo zuzena	279
6.1.2. Kokapena	280
6.1.2.1. Kokagunea edo integrazio-gunea A tipoko enuntziatu parentetikoetan	280
6.1.2.2. ETA buruan daraman enuntziatu parentetikoaren koka- gunea (B tipoa)	286
6.1.3. Izaera sintaktikoa	290
6.2. Ondorioak	300

7. ENUNTZIATU PARENTETIKOEN KOMUNIKAZIO-EGINKIZUNA	305
7.0. Sarrera	307
7.1. Literatur- eta zinema-kritiken norentzakoa	308
7.1.1. 1950-1970 urteetako <i>Egan</i> aldizkariaren euskal irakurlea	310
7.1.2. Mitxelenaren kritiken norentzakoa	321
7.1.2.1. Norentzakoari testuan bertan egiten dizkion deiak	323
7.1.2.2. Aipuen-ehiza, Mitxelenaren testuek duten <i>ezkutuko arerioa</i>	326
7.1.3. Ondorioak	344
7.2. Enuntziatu parentetikoak, argudiatzeko diskurtso-estrategia erretoriko-pragmatikoak	347
7.2.0. Sarrera	347
7.2.1. Enuntziatu parentetikoak, esatariaren argudiatzean aurreko egiteko estrategia	349
7.2.1.1. Enuntziatu parentetikoak, argudio-ondorio konexioa bermatzeko estrategia	350
7.2.1.2. Enuntziatu parentetikoak, norabide bereko edo kontrako argudioak emateko bidea	355
7.2.1.3. Enuntziatu parentetikoak eta kontra-argudioaren teknika	358
7.2.1.4. Enuntziatu parentetikoek argudioen indar-mailan duten eragina	360
7.2.1.5. Enuntziatu parentetikoak, arguio-iturriak adierazteko bidea	369
7.2.1.6. Enuntziatu parentetikoak, besteren ahotsak (ikuspegiak) diskurtsoan sartzeko estrategia	369
7.2.1.7. Enuntziatu parentetikoak, oinarritzko enuntziatua biformulatzeke estrategia	376
7.3. Enuntziatu parentetikoak, pertsonarteko harremanak bideratzeko estrategia	388
7.3.0. Sarrera	388
7.3.1. Funtzio fatikoa duten enuntziatu parentetikoak	389
7.3.2. Elkarrizketa bideratu eta erregulatuko duten arau-maximak: Griceren laguntzaren hastapena eta kortesia	392
7.3.2.1. H. P. Griceren auzolan-hastapena eta arau-maximak	393
7.3.2.2. Kortesia arauak	395
7.4. Enuntziatu parentetikoak, informazioa testuinguruan kokatzeko estrategia	408
7.4.0. Sarrera	408

7.4.1.	Inferentziak	410
7.4.2.	Testuingurua	415
7.4.2.1.	Inguruak edo inguruneak	416
7.4.2.2.	Informazio pragmatikoa: solaskideen ezaupide, asmo eta sinesmen-usteak	419
7.4.2.3.	Enuntziatu parentetikoak, enuntziatuan testuinguruari dagozkion lorratzak uzteko baliabidea	426
7.4.3.	Ondorioak	429
7.5.	Enuntziatu parentetikoak, ahozkoaren ezaugarriak idatzian birsortzeko baliabidea	430
7.5.0.	Gaiaren kokapena	430
7.5.1.	Ahozko hizkuntza vs erregistroak	433
7.5.2.	Ahokotasuna edo ahozko diskurtsoaren ezaugarriak	436
7.5.3.	Enuntziatu parentetikoak, ahokotasuna idatzian birsortzeko baliabidea	441
7.5.4.	Ahokotasunaren komunikazio-funtzioa testu idatzietan	451
7.5.5.	Ondorioak	453
7.6.	Enuntziatu parentetikoak: Koldo Mitxelena-ren intentzio ironikoaren ispilu	455
7.6.0.	Sarrera	455
7.6.1.	Ironia aztertzeko oinarri teorikoak	456
7.6.2.	Komunikazio ironikoaren osagaiak	462
7.6.2.1.	Enuntziatu ironikoen norentzakoa	463
7.6.2.2.	Testuingurua	464
7.6.3.	Parentetikoaren egiturapean agertzen diren enuntziatu ironikoak	466
7.6.4.	Enuntziatu parentetikoak, esatariaren intentzio ironikoa atzemateko pista-emailea	475
7.6.5.	Ironiaren helburu komunikatiboa	478
7.6.5.1.	Ironiak komunikazioan duen eraginkortasuna: kritika eta umorea	480
7.6.5.2.	Ironia, arauen ihesbide	482
7.6.6.	Ondorioak	486
8.	ONDORIO OROTARIKOAK	489
9.	BIBLIOGRAFIA	507